

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

Η δεύτερη φάση του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού Re-think Athens αποβλέπει στην επεξεργασία των δημιουργικών ιδεών της πρώτης φάσης, έτσι ώστε τα προσχέδια που θα υποβληθούν να αποσαφηνίσουν τις ιδέες αυτές στην κατεύθυνση των κριτηρίων της προκήρυξης. Ο κύριος στόχος είναι το τελικό αποτέλεσμα του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού να αποτελεί μια επιθυμητή και ταυτόχρονα εφικτή πρόταση που θα μπορεί να υλοποιηθεί άμεσα στη σύγχρονη αθηναϊκή πραγματικότητα. Για τον σκοπό αυτό, και έχοντας λάβει υπ' όψη όλες τις συμμετοχές οι οποίες προκρίθηκαν στη δεύτερη φάση, θεωρήσαμε σκόπιμο να διατυπώσουμε σύντομες παρατηρήσεις που μπορεί είναι χρήσιμες σε ορισμένους από τους συμμετέχοντες.

Η σύνταξη της τελικής μελέτης θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψη της το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει, τόσο για τις κατασκευές σε δημόσιο χώρο όσο και για παρεμβάσεις σε προστατευόμενο ιστορικό περιβάλλον. Η δεύτερη παράμετρος είναι η σημαντικότερη, επειδή το κέντρο της Αθήνας αποτελεί κηρυγμένο 'αρχαιολογικό χώρο', αφού κάτω από το έδαφος υπάρχουν αρχαία, και ταυτόχρονα είναι κηρυγμένο 'ιστορικό κέντρο', στο οποίο συναντώνται πολλά κτίρια του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα τα οποία προστατεύονται για την αρχιτεκτονική και την ιστορική αξία τους. Κατά συνέπεια, η τελική μελέτη θα πρέπει να εγκριθεί από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ) και το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων (ΚΣΝΜ). Τα δύο συμβούλια θα εξετάσουν κατά πόσο βλάπτονται τα προστατευόμενα αγαθά από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις, σύμφωνα με τις αιτιολογίες της κήρυξής τους και τη σχετική νομοθεσία, διατηρώντας το δικαίωμα να ζητήσουν προσαρμογές και αλλαγές. Η μελέτη θα εγκριθεί επίσης από το Κεντρικό Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής.

Ιδιαίτερα πρέπει να προσεχθεί ο περιβάλλον χώρος της 'Τριλογίας', στην οδό Πανεπιστημίου, δεδομένου ότι το προαύλιο και ο κήπος των τριών κτιρίων είναι διαμορφωμένα σε συνέχεια με την αρχιτεκτονική τους και προστατεύονται μαζί με τα κτίρια. Επιπλέον ο χώρος αυτός ανήκει στα ιδρύματα και δεν αποτελεί αντικείμενο του διαγωνισμού, που περιορίζεται στον δημόσιο χώρο της πόλης. Κατά συνέπεια, τα προαύλια (όπως ορίζονται από την ρυμοτομική γραμμή), είναι ανοικτά στο κοινό και βρίσκονται σε συνέχεια με τους δρόμους και τα πεζοδρόμια, μπορούν να αλλάξουν μόνο καθ' υπέρβαση του ισχύοντος πλαισίου κατόπιν έγκρισης από τις αρμόδιες υπηρεσίες, με την επιπλέον προϋπόθεση της συνηγορίας των ιδιοκτητών τους. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να υπάρξει εκ προοιμίου δέσμευση της πολιτείας ότι θα γίνουν δεκτές μεταβολές σε αυτά ακόμα και αν η μελέτη έχει βραβευτεί.

Σε περίπτωση που η τελική μελέτη προβλέπει ανασκαφές, οι οποίες θα αποτελέσουν ένα χρονοβόρο work in progress και in situ, η συνολική παρέμβαση στην πόλη θα πρέπει να μπορεί να ολοκληρωθεί και να λειτουργεί ανεξάρτητα από τις ανασκαφές, οι οποίες θα ακολουθήσουν ενδεχομένως με πολυετή υστέρηση, υπό την εποπτεία των αρμόδιων αρχαιολογικών υπηρεσιών του Δημοσίου. Οι ανασκαφές που έχουν γίνει ως τώρα στη διάρκεια της κατασκευής πολλών ιδιωτικών έργων, υποδομών και σταθμών του μετρό αποτελούν δείγμα των πιθανών ευρημάτων στην υπόλοιπη περιοχή και του αναμενόμενου βάθους τους. Ήδη, στην πρώτη φάση του διαγωνισμού έχουν δοθεί γενικές κατευθυντήριες οδηγίες. Ωστόσο, αν θεωρηθεί απαραίτητο από τους διαγωνιζόμενους, μπορεί να τεθεί στη διάθεση των συμμετεχόντων ένας ενδεικτικός χάρτης με απεικόνιση των υφιστάμενων ευρημάτων.

Η πλατεία της Ομόνοιας αποτελεί πράγματι ένα από τα σημαντικότερα σημεία της παρέμβασης, όπως έχουν αντιληφθεί όλοι οι διαγωνιζόμενοι. Μεγάλο μέρος της πλατείας αυτής αποτελεί την οροφή του υπόγειου σταθμού στον οποίο συναντώνται δύο γραμμές του μετρό. Η λειτουργία της υποδομής αυτής, που αποτελεί προσθετική κατασκευή των τελευταίων 80 χρόνων, είναι αδιάλειπτη και δεν προβλέπεται να διακοπεί στην διάρκεια της κατασκευής του έργου της ανασυγκρότησης του κέντρου πόλης. Επιπλέον, η υπάρχουσα υποδομή είναι κατασκευαστικά και λειτουργικά σύνθετη, με κατακόρυφες εγκαταστάσεις, μερικές από τις οποίες φτάνουν ως την επιφάνεια του εδάφους. Επομένως, κάθε προβλεπόμενη από την αρχιτεκτονική πρόταση μεταβολή της υποδομής θα πρέπει να συνοδεύεται από σύντομη τεχνική έκθεση σκοπιμότητας/κατασκευασιμότητας, τόσο από την πλευρά της λειτουργίας και της μεθόδου υλοποίησης/ κατασκευής όσο και από εκείνη του κατασκευαστικού κόστους. Σε κάθε περίπτωση, ο υπόγειος σταθμός και οι προσβάσεις σε αυτόν δεν περιλαμβάνονται στο αντικείμενο του διαγωνισμού και δεν μπορεί να υπάρξει εκ προοιμίου δέσμευση της πολιτείας ότι θα γίνουν δεκτές μεταβολές σε αυτά ακόμα και αν η μελέτη έχει βραβευτεί.

Η Αθήνα είναι μια μεσογειακή πρωτεύουσα με εύκρατο κλίμα, που γνωρίζει αρκετή ζέστη το καλοκαίρι και υπολογίσιμο κρύο για σύντομες περιόδους του χειμώνα. Τα δέντρα είναι μέρος του τοπίου της πόλης και αρδεύονται με φυσικό τρόπο χάρη στα υπόγεια ύδατα. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τις επιφανειακές φυτεύσεις, ένα μέρος από τις οποίες απαιτούν τεχνητή άρδευση για πολλούς μήνες του χρόνου. Ανάμεσα στα δέντρα, τα οποία ευδοκίμούσαν στην Αθήνα από τα αρχαία χρόνια και συναντώνται ακόμα και σήμερα, περιλαμβάνονται πλατάνια, λεύκες και ελιές. Δεν συμβαίνει το ίδιο με τους φοίνικες, που συνδέονται περισσότερο με τις ιδεολογικές καταβολές του 19^{ου} αιώνα και επιπλέον υφίστανται τα τελευταία χρόνια ένα

κυριολεκτικό αφανισμό από το κόκκινο σκαθάρι. Πρόσφατα κόπηκαν πολλοί φοίνικες που είχαν τοποθετηθεί στην πλατεία της Ομόνοιας πριν από λίγα χρόνια. Θεωρούμε ευνόητο ότι κάθε διαγωνιζόμενη ομάδα θα μεριμνήσει να υποβάλει τεκμηριωμένη, βιώσιμη και αιεφόρο πρόταση φύτευσης που θα λαμβάνει υπόψη της τις επικρατούσες συνθήκες, έχοντας προηγουμένως εξασφαλίσει την γνώμη ειδικών επιστημόνων. Συμβουλευτικά, χωρίς να αναιρείται η προαναφερθείσα υποχρέωση, θα τεθεί στη διάθεση των συμμετεχόντων ένας ενδεικτικός κατάλογος με τα χαρακτηριστικά των σημαντικότερων δέντρων που συναντώνται σήμερα στους δρόμους της περιοχής παρέμβασης.

Η ανάγκη της συγκριτικής θεώρησης χαρακτηριστικών απόψεων των προτάσεων της δεύτερης φάσης του διαγωνισμού υπαγόρευσε την υποβολή ενός μικρού αριθμού προοπτικών παραστάσεων από κοινή οπτική γωνία. Για τον σκοπό αυτό θα υποδειχθούν σε ένα χάρτη οι κώνοι των παραστάσεων αυτών και οι αντίστοιχες φωτογραφικές απεικονίσεις χωρίς άλλες ενδείξεις που να συνδέονται με λογισμικό και αναπαραστατικές τεχνικές.

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΓΓΡΑΦΟ ΈΧΕΙ ΑΝΑΡΤΗΘΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

30/10/2012